

**Komentarz Zarządu Grupy LOTOS S.A.
do wyników skonsolidowanych
za 3 kwartał 2016 roku**

GRUPA LOTOS S.A.

ISIN	Giełda Papierów Wartościowych	Thomson Reuters	Bloomberg
PLLOTOS00025	LTS	LTSP.WA	LTS PW

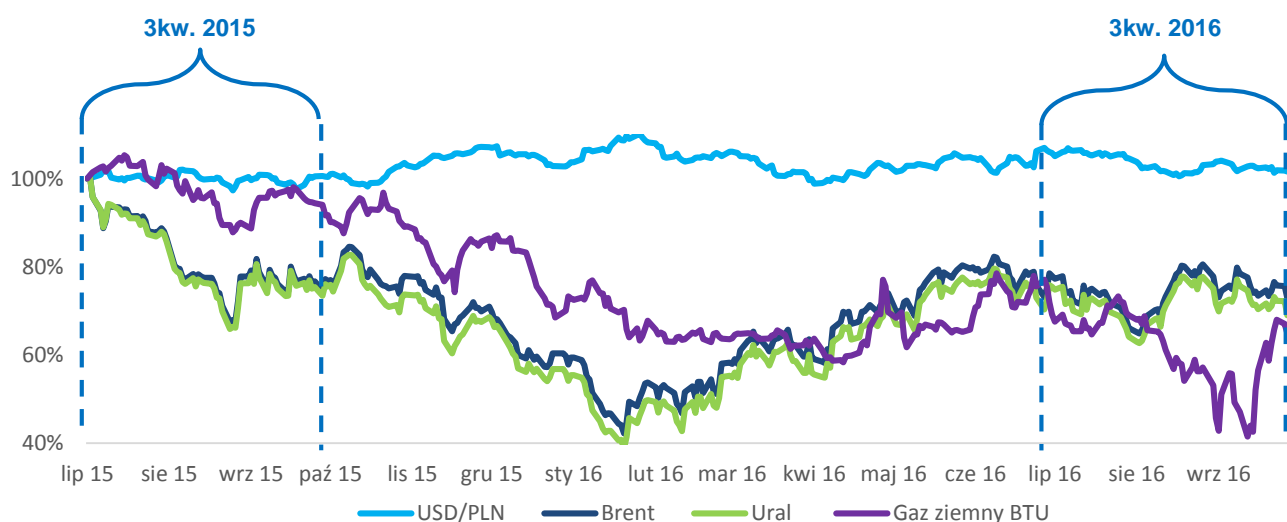
1	Otoczenie rynkowe	3
2	Segment wydobywczy.....	5
3	Segment produkcji i handlu.....	10
4	Pozostała działalność.....	15
5	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	16
6	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	19
7	Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	21

Plik excel z danymi operacyjnymi i finansowymi za 3kw. 2016 roku i poprzednie okresy jest publikowany w internetowym serwisie relacji inwestorskich pod nazwą [databook](#)

Otoczenie rynkowe

- Spadek notowań cen ropy naftowej i gazu ziemnego w ujęciu r/r (odpowiednio: ropa naftowa -9,4%, tj. 4,7 USD/bbl; gaz ziemny -36,5%, tj. 13 USD/bbl).
- Dalsza obniżka r/r dwóch kluczowych dla „modelowej baryłki” LOTOS-u cracków: na oleju napędowym (ok. – 26,9%) oraz na benzynie (-40,8%), przy jednoczesnym wzroście cracku dla ciężkiego oleju opałowego (+31,4%).
- Znaczny wzrost r/r spreadu Brent/Ural (tj. 0,92 USD/bbl).
- Średniokwartalny nieznaczny wzrost kursu USD/PLN (+3,2% r/r) wsparł poziom realizowanych przez Grupę Kapitałową marż produktowych.
- Modelowa marża rafineryjna Grupy LOTOS S.A. (z uwzględnieniem dyferencjału Ural/Brent) na średniokwartalnym poziomie 6 USD/bbl (tj. -18,9% r/r).
- Realizowana marża w segmencie produkcji i handlu istotnie wsparta premią lądową w sprzedaży paliw na krajowym rynku.

Wykres notowań cen ropy Brent/Ural, gazu ziemnego (USD/bbl) oraz kursu walutowego (USD/PLN)

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters oraz Narodowego Banku Polskiego

Notowania cen ropy Brent, spreadu Brent/Ural i gazu oraz modelowa marża rafineryjna Grupy LOTOS S.A.

USD/bbl	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Notowania DATED Brent FOB ⁽¹⁾	45,71	45,56	50,44	0,3%	-9,4%
Spread Brent/Ural ⁽¹⁾	2,33	2,59	1,41	-10,0%	65,2%
Notowania gazu ziemnego UK NBP ⁽²⁾	22,66	25,04	35,71	-9,5%	-36,5%
Modelowa marża rafineryjna ⁽³⁾	6,01 ⁽⁴⁾	6,49 ⁽⁴⁾	7,41	-7,4%	-18,9%

⁽¹⁾ i ⁽²⁾ Źródło: Thomson Reuters

⁽²⁾ Notowania gazu ziemnego wg UK NBP (tj. brytyjski National Balancing Point) dla porównywalności zostały przeliczone z USD/MWh na USD/boe przy zastosowaniu przelicznika 1,6282 MWh/boe

⁽³⁾ Zgodnie z metodologią przyjętą przez Spółkę, marża modelowa została obliczona na podstawie danych Thomson Reuters, oddających w dłuższym okresie kierunkowy trend cen, w oparciu, o które, Spółka prowadzi działalność handlową. W krótszym horyzoncie czasowym mogą występować różnice pomiędzy notowaniami, na których opiera się marża modelowa a notowaniami stosowanymi w działalności handlowej

⁽⁴⁾ Zgodnie ze zmianami w metodologii opublikowanymi przez Spółkę 27 czerwca 2016 roku

Cracki produktowe⁽¹⁾

USD/bbl	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Benzyna	13,59	17,54	22,97	-22,5%	-40,8%
Benzyna surowa	-0,52	1,97	-0,55	-126,4%	-5,5%
ON (10 ppm)	12,34	13,09	16,89	-5,7%	-26,9%
Lekki olej opałowy	11,07	11,95	14,97	-7,4%	-26,1%
Paliwo lotnicze	11,91	12,33	14,54	-3,4%	-18,1%
Ciężki olej opałowy	-7,29	-11,55	-10,62	36,9%	31,4%

⁽¹⁾ Crack produktowy liczony jest jako różnica pomiędzy notowaniem danego produktu na baryłkę (notowania na tonę po uwzględnieniu odpowiedniego współczynnika gęstości) a notowaniem ropy Ural (notowanie Brent skorygowane o spread Brent/Ural)

Źródło: Thomson Reuters

Notowania kursu walutowego

USD/PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Kurs dolara na koniec okresu	3,86	3,98	3,78	-3,0%	2,1%
Średniokwartalny kurs dolara	3,89	3,87	3,77	0,5%	3,2%

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego

Na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS w 3kw. 2016 roku największy wpływ miały:

Surowce i produkty:

segment produkcji i handlu:

- niższy r/r średniokwartalny poziom notowań cen ropy naftowej, który obniżył koszt wytworzenia produktów (przy wykorzystaniu nominalnych mocy wytwórczych gdańskiej rafinerii na poziomie 102,6 % vs. 99,0% kw/kw) wpłynął na wypracowanie oczyszczonego zysku EBITDA LIFO w 3kw. 2016 roku w segmencie produkcji i handlu na poziomie 525 mln PLN,
- trend spadkowy notowań cen lekkich i średnich frakcji z przerobu ropy naftowej na światowych rynkach przy równoczesnym wzroście wolumenu sprzedaży wpłynął na obniżenie przychodów ze sprzedaży segmentu do poziomu 5.522 mln PLN (tj. -1,6% r/r),

segment wydobywczy:

- pozytywny r/r wpływ wzrostu wolumenu produkcji węglowodorów z nowoprzejętych złóż pakietu Sleipner i wstępnego wydobycia ropy naftowej ze złoża B8, został częściowo ograniczony przestojami produkcyjnymi na Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz znacznym spadkiem r/r notowań gazu ziemnego wg UK National Balancing Point o 36,5% oraz obniżką notowań ropy naftowej Brent Dtd o 9,4%.

Kursy walut:

- nieco wyższy r/r (3,2%) średniokwartalny kurs dolara złagodził negatywny wpływ niższych cracków produktowych na wyniki segmentu produkcji i handlu oraz częściowo zneutralizował negatywny wpływ niskich notowań ropy i gazu na wyniki segmentu wydobywczego,
- spadek kw/kw kursu dolara na koniec kwartału poskutkował dodatnimi różnicami kursowymi z przeszacowania zadłużenia.

Segment wydobywczy

- Wydobycie węglowodorów w 3 kw. 2016 roku na poziomie ok. 28,7 tys. boe/d⁽²⁾
- Spadek wolumenu sprzedaży węglowodorów spowodowany przestojami w obszarach wydobywczych Sleipner i Heimdal w Norwegii (-32,0% kw/kw)
- Oczyszczony zysk EBITDA segmentu wydobywczego na poziomie 117 mln PLN, tj. + 28,6% r/r

Zasoby, wydobycie i sprzedaż łącznie ropy naftowej i gazu

Zasoby ropy i gazu na dzień (mln boe) ⁽¹⁾	30.09.2016	31.06.2016	30.09.2015
Norwegia	13,98	15,37	3,46
Polska	39,05	39,55	41,11
Litwa	6,64	6,93	7,25
Razem	59,67	61,85	51,82

Produkcja (boe/d) ⁽²⁾	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Norwegia	22 159	21 849	7 230	1,4%	206,5%
Polska	5 463	5 595	3 232	-2,4%	69,0%
Litwa	1 074	1 111	1 278	-3,3%	-16,0%
Razem	28 696	28 555	11 740	0,5%	144,4%

Produkcja (boe)	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Norwegia	1 385 606	1 772 673	621 825	-21,8%	122,8%
Polska	501 285	500 675	294 070	0,1%	70,5%
Litwa	98 844	101 113	117 615	-2,2%	-16,0%
Razem	1 985 735	2 374 461	1 033 510	-16,4%	92,1%

Sprzedaż produktów własnych (boe)	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Norwegia	1 084 243	1 791 127	601 312	-39,5%	80,3%
Polska	442 849	499 927	205 648	-11,4%	115,3%
Litwa	92 255	91 216	90 740	1,1%	1,7%
Razem	1 619 347	2 382 270	897 700	-32,0%	80,4%

⁽¹⁾ 2P - zasoby pewne oraz prawdopodobne według międzynarodowej klasyfikacji SPE-PRMS

⁽²⁾ Produkcja uwzględniająca wyłącznie dni dostępności technicznej infrastruktury wydobywczej

LOTOS Petrobaltic S.A. (LPB)

W 3kw. 2016 roku spółka LPB wydobywała ropę naftową ze złoża B3 na Morzu Bałtyckim. W dniu 22 sierpnia 2016 roku zakończyły się prace rekonstrukcyjne odwiertu B3-11 na tym złożu, które polegały na demontażu głowicy eksploatacyjnej, zainstalowaniu głowic przeciwerupcyjnych na wylocie odwiertu.

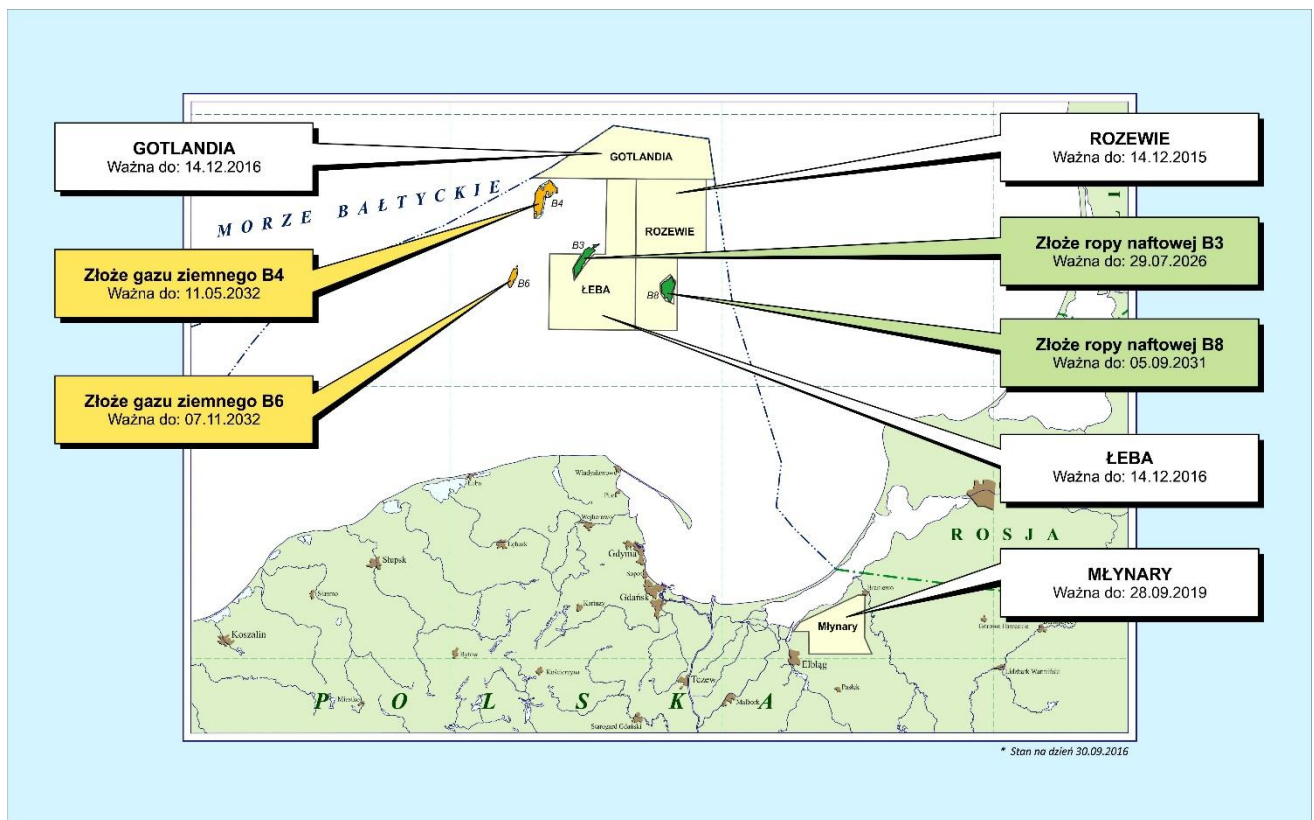
Spółka celowa B8 Sp. z o.o. Baltic S.K.A. realizowała wstępne wydobycie ropy naftowej w ramach projektu zagospodarowania złoża B8.

LPB we współpracy z CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. kontynuowała prace przygotowawcze do zagospodarowania gazowych złóż B4/B6 w ramach tzw. Baltic Gas Project, m.in. projektowanie techniczne oraz negocjowanie kontraktów z wykonawcami. We wrześniu i na początku października br. złożono wnioski do Ministerstwa Środowiska o zmianę warunków

koncesji B6 i B4 mające na celu dostosowanie terminu rozpoczęcia produkcji do harmonogramu realizacji Baltic Gas Project. Finalna decyzja inwestycyjna o realizacji zagospodarowania złóż B4/B6 spodziewana jest w I połowie 2017 roku.

We wrześniu 2016 roku LPB pozyskała nową lądową koncesję na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy i gazu w rejonie Młynary, o powierzchni ok. 400 km². Zgodnie z zawartymi w decyzji koncesyjnej zobowiązaniami, prowadzenie działalności poszukiwawczej planuje się na okres 3 lat. W pierwszym etapie prac LOTOS Petrobaltic S.A. przewiduje wykonanie nowych badań sejsmicznych 2D w celu zbadania budowy geologicznej tego obszaru. Na podstawie uzyskanych wyników w przypadku potwierdzenia potencjału węglowodorowego, podjęta zostanie decyzja o wierceniu otworu poszukiwawczego. Jest to pierwsza koncesja lądowa przyznana bezpośrednio LOTOS Petrobaltic S.A. Na pozostałych dwóch koncesjach lądowych w rejonach Kamień Pomorski i Górowo Iławeckie, LOTOS Petrobaltic S.A. prowadzi działalność poszukiwawczą z partnerem PGNiG na bazie podpisanych Umów o Wspólnych Operacjach, przy udziale LOTOSU na poziomie 49%.

Koncesje spółek Grupy LOTOS Petrobaltic na Morzu Bałtyckim na dzień 30 września 2016 roku

Źródło: opracowanie własne Spółki

LOTOS Exploration & Production Norge AS (LOTOS Norge)

W 3kw. 2016 roku spółka LOTOS Norge w ramach konsorcjum prowadziła wydobycie gazu ziemnego i kondensatu ze złóż pakietu aktywów wydobywczych Heimdal, tj. Atla, Vale, Skirne, a także ze złóż pakietu Sleipner, tj. Sleipner Ost i Vest, Loke oraz Gungne.

Negatywny wpływ na wielkość produkcji i sprzedaży LOTOS Norge w 3kw. 2016 roku miały przestoje produkcyjne. W obszarze Sleipner, w dniach od 26 sierpnia do 16 września 2016 roku miał miejsce 22 dniowy planowany postój remonontowy. Zgodnie z harmonogramem, wydobycie zostało zatrzymane w celu przeprowadzenia modernizacji i częściowej wymiany infrastruktury produkcyjnej oraz systemów bezpieczeństwa. Jednocześnie, w 3kw. 2016 roku na złożach z obszaru Heimdal wystąpiły nieplanowane przestoje produkcyjne trwające łącznie 60 dni, spowodowane wystąpieniem problemów technicznych przy separacji płynów złożowych. We wrześniu 2016 r. usunięto usterkę i przywrócono produkcję ze złóż.

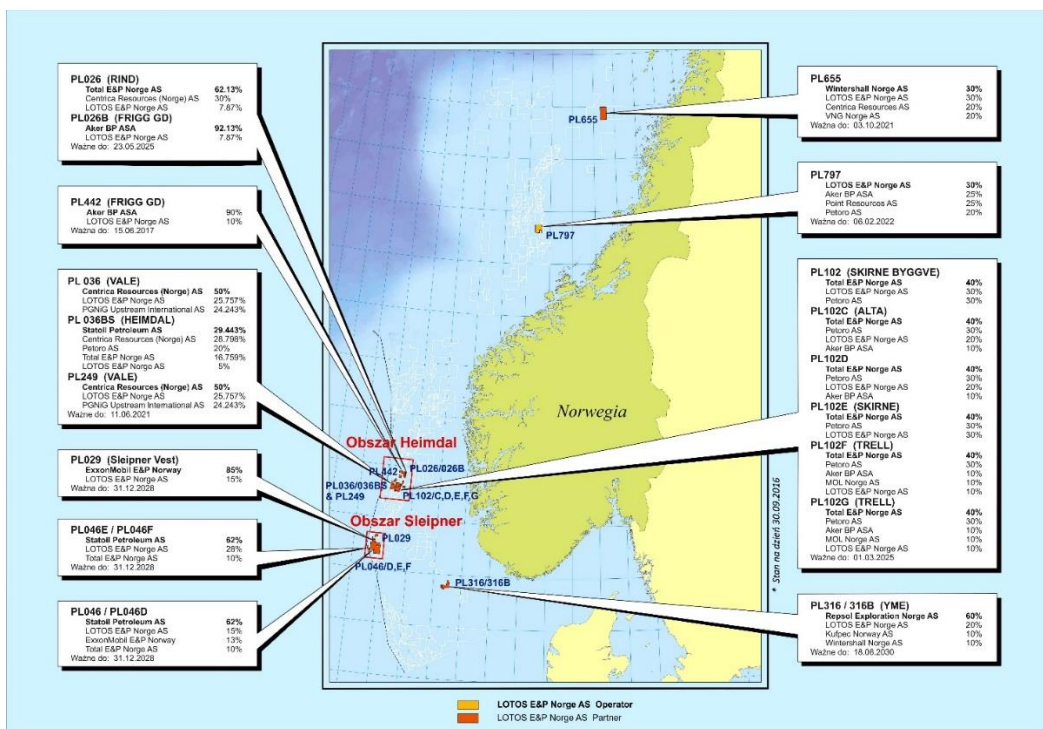
Na początku sierpnia 2016 roku Statoil, jako operator złoża gazu i kondensatu Utgard, złożył do Ministerstwa Ropy i Energii plan jego zagospodarowania (ang. Plan for Development and Operations, tj. PDO) , w celu uzyskania zatwierdzenia i zgody na realizację. Po formalnym zatwierdzeniu PDO przez Ministerstwo Ropy i Energii oczekiwanym w 4 kw. 2016 roku planowane jest rozpoczęcie zagospodarowania złoża poprzez dwa odwierty produkcyjne zagłowiczone podwodnie oraz podłączenie do pobliskiej infrastruktury w obszarze Sleipner. Oddanie złoża Utgard do eksploatacji, a co za tym idzie pierwsze strumienie węglowodorów, planowane jest na przełomie lat 2019/2020. Efektywny udział LOTOS Norge w złożu Utgard wynosi 17,36%. Zasoby wydobywalne złoża przypadające na udział Grupy Kapitałowej LOTOS to 8,2 mln baryłek ekwiwalentu ropy naftowej (boe). Średnie wydobycie dla udziału LOTOSu jest planowane na średnim poziomie ok. 4 tys. boe/dzień w ciągu pierwszych 5 lat od uruchomienia eksploatacji.

W dniu 22 sierpnia 2016 roku platforma na złożu YME została zdemontowana z wykorzystaniem jednostki Pioneering Spirit firmy Allseas i następnego dnia odholowana do portu w Bergen. Była to najbardziej skomplikowana operacja usunięcia platformy, realizowana do tej pory w sektorze poszukiwawczo-wydobywczym na świecie.

W dniu 31 sierpnia 2016 roku Det Norske, operator na koncesji PL442, tzw Frigg Gamma Delta, poinformował o odkryciu ropy naftowej w prospekcie Langfiellet w wyniku prowadzonego w sierpniu br. wiercenia otworu poszukiwawczego 25/2-18 S. Według wstępnych szacunków operatora złoża, jego potencjał wynosi od 24 do 74 milionów baryłek ekwiwalentu ropy naftowej. Trwają analizy nad najkorzystniejszą ekonomicznie koncepcją zagospodarowania z wykorzystaniem innych prospektów znajdujących się w sąsiedztwie koncesji. LOTOS Norge posiada 10% udział w koncesji, pozostałe 90% należy do operatora.

Z dniem 3 października 2016 roku operator koncesji poszukiwawczej PL 655 na Norweskim Szelfie Kontynentalnym - Wintershall Norge AS, reprezentując konsorcjum, którego LOTOS Norge jest udziałowcem, zrzekł się praw do tej koncesji, uzasadniając decyzję nieatrakcyjną ekonomiką projektu.

Koncesje LOTOS Exploration & Production Norge AS na dzień 30 września 2016 roku

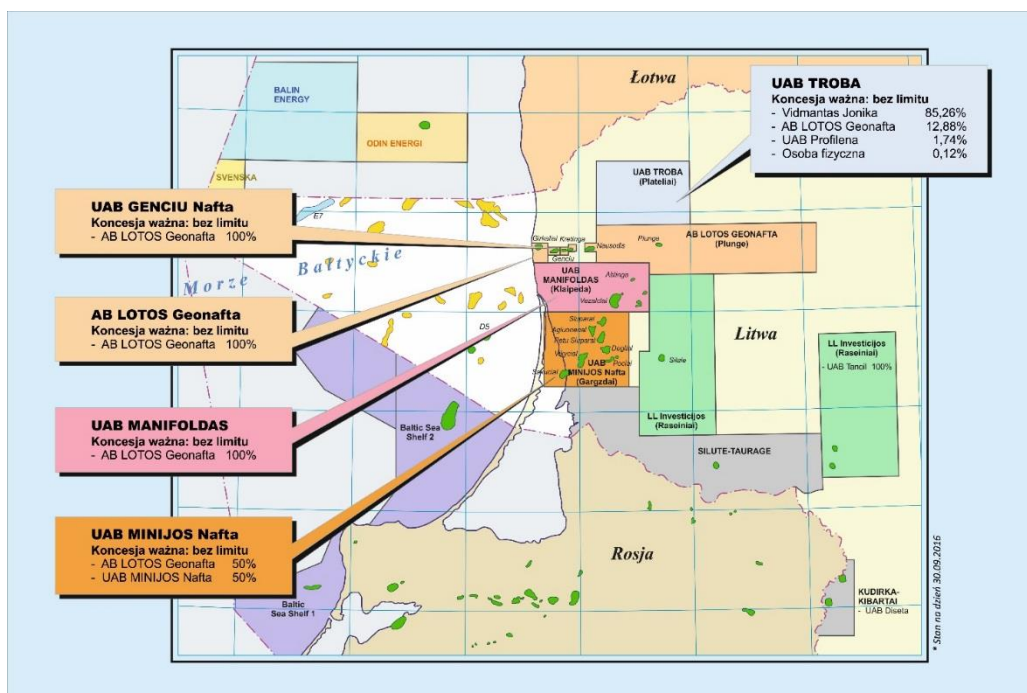

Źródło: opracowanie własne Spółki

Grupa Kapitałowa AB LOTOS Geonafta

W 3kw. 2016 roku spółki z litewskiej Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta realizowały wydobycie ropy naftowej ze złóż łądowych: Girkaliai, Kretinga, Nausodis i Genciu, Vezaiciai, Liziai, Ablinga.

Koncesje Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta na dzień 30 września 2016 roku

Źródło: opracowanie własne Spółki

Wyniki operacyjne segmentu wydobywczego

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Przychody ze sprzedaży	243,4	319,7	160,4	-23,9%	51,7%
Wynik operacyjny EBIT	-11,4	-24,3	15,2	-	-
Amortyzacja	114,8	138,4	58,4	-17,1%	96,6%
EBITDA	103,4	114,1	73,6	-9,4%	40,5%
Oczyszczony wynik EBIT ⁽¹⁾	2,2	58,6	32,6	-96,2%	-93,3%
Oczyszczony wynik EBITDA ⁽¹⁾	117,0	197,0	91,0	-40,6%	28,6%

⁽¹⁾Wynik operacyjny oczyszczony z efektów zdarzeń jednorazowych:

- w 3kw.2016 utworzenie rezerwy na zobowiązania z tytułu nakładów na tzw. HELP (Heimdal Extension Life Project, tj. projekt mający na celu wydłużenie okresu eksploatacji), odpis z tytułu utraty wartości statku Granit, strata z tytułu zaniechanej inwestycji (koncesja PL 655) w łącznej kwocie 13,6 mln PLN;

- w 2kw.2016 głównie: odpis aktualizujący dotyczący całości skapitalizowanych nakładów na norweską koncesję PL643 (pozyskaną w rundzie APA), odpis nakładów związanych z obszarem koncesji Gaz Południe, w tym z obiektem B-21 na Morzu Bałtyckim na łączną kwotę 75,5 mln PLN;

- w 3kw. 2015 roku odpis nakładów na obszarze Sambia E oraz odpisy związane z norweskimi koncesjami poszukiwawczymi PL362 i PL035B w łącznej kwocie 17,4 mln PLN;

Wzrost poziomu przychodów ze sprzedaży segmentu wydobywczego w 3kw. 2016 roku w porównaniu do 3kw. 2015 roku o 51,7% jest efektem wyższego o 80,4% wolumenu sprzedaży segmentu, wyższego o 3,2% średniokwartalnego kursu dolara, i został częściowo zniwelowany przez spadek (-9,4%) średniokwartalnego notowania ceny ropy Brent Dtd. Wzrost wolumenu sprzedaży segmentu związany jest przede wszystkim z zakupem w 2015 roku udziałów w koncesjach produkcyjnych pakietu aktywów Sleipner w Norwegii oraz z uruchomieniem wydobywania ze złoża ropy naftowej B8 na Morzu Bałtyckim.

Spadek przychodów ze sprzedaży w porównaniu z 2kw. 2016 roku o 23,9% to przede wszystkim efekt niższego o 32,0% wolumenu sprzedaży segmentu, głównie w spółce LOTOS Norge w związku z planowym przestojem remontowym na złożach Sleipner oraz nieplanowymi przerwami w produkcji na złożach Heimdal.

Wzrost amortyzacji (r/r) segmentu to efekt amortyzacji nowozakupionych aktywów Sleipner na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Oczyszczony wynik EBITDA segmentu wydobywczego za 3kw. 2016 roku jest o 28,6% wyższy od oczyszczonego wyniku EBITDA segmentu za 3kw. 2015 roku i o 40,6% niższy od oczyszczonego wyniku EBITDA w 2kw. 2016 roku. Wzrost oczyszczonego EBITDA (r/r) jest głównie efektem uruchomienia produkcji ze złoża B8 oraz zakupu udziałów w pakiecie aktywów Sleipner w Norwegii. Spadek tego wyniku kw/kw jest skutkiem spadku wydobywania w Norwegii.

Segment produkcji i handlu

- Wykorzystanie nominalnych mocy wytwórczych rafinerii Grupy LOTOS S.A. na poziomie 102,6%
- Istotna poprawa wyniku finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS, związana z ograniczeniem szarej strefy w handlu paliwami na krajowym rynku
- Oczyszczony zysk EBITDA LIFO segmentu produkcji i handlu w 3kw. 2016 roku na stabilnym r/r poziomie 525 mln PLN, solidnie wsparty zwiększonym popytem na krajowym rynku paliw

Struktura przerobu ropy naftowej

tys.ton	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Przerób ropy w rafinerii w Gdańsku	2 715,9	2 512,8	2 650,6	8,1%	2,5%
w tym:					
ropa Ural	1 954,2	2 099,2	1 979,3	-6,9%	-1,3%
ropa Rozewie	64,6	71,9	33,2	-10,2%	94,6%
ropa litewska	10,7	8,5	15,9	25,9%	-32,7%
ropa Lubiatów	57,0	72,6	45,8	-21,5%	24,5%
pozostałe gatunki ropy	629,4	260,6	576,4	141,5%	9,2%

Wykorzystanie nominalnych zdolności przerobowych rafinerii w Gdańsku kształtowało się w 3kw. 2016 roku na poziomie 102,6% (+3,6 p.p. kw/kw). Rafineria pracowała stabilnie, utrzymując przerób ropy na poziomie 2 715,9 tys. ton ropy naftowej (+8,1% kw/kw).

Realizacja kluczowego projektu inwestycyjnego Grupy LOTOS S.A., tj. Programu EFRA (tj. Efektywna Rafinacja), który jest kontynuacją technologicznego unowocześniania rafinerii i naturalnym dopełnieniem konfiguracji pogłębionego przerobu ropy naftowej osiągniętej w ramach inwestycyjnego Programu 10+, została rozpoczęta w dniu 26 czerwca 2015 roku wspólnie ze spółką zależną LOTOS Asphalt. Dalsze pogłębienie konwersji ropy naftowej, wsparte efektami synergii z istniejącymi instalacjami rafinerii w Gdańsku, spowoduje zwiększenie realizowanej marży rafineryjnej z każdej przerobionej baryłki surowca o ok. 2 USD/bbl. Instalacje produkcyjne Programu EFRA wygenerują rocznie ok. 900 tysięcy ton wysokomarżowych paliw, co przy założeniu stabilnego kursu USD/PLN wg. szacunków Grupy LOTOS S.A. będzie kontrybuowało do wyniku EBITDA na poziomie ok. 0,6 mld PLN rocznie. Zakończenie prac inwestycyjnych jest planowane na 1 połowę 2018 roku.

Szerzej o [Programie EFRA](#)

W 3 kw. 2016 roku zawarto kolejne kontrakty wykonawcze na zakres połączeń międzyobiektowych i instalacji pomocniczych EFRA oraz rurociągu gazu ziemnego o wartości 46,4 mln zł. Uzyskano ostatnie pozwolenia na budowę, w tym dla instalacji produkcji tlenu (OGU). Prowadzono zaawansowane prace projektowe i kontraktowe dostaw dla głównych instalacji projektu koksowania i odsiarczania benzyny (DCU/CNHT), instalacji produkcji wodoru (HGU) i destylacji próżniowej hydrowaksu (HVDU).

Na 30 września 2016 roku całkowity postęp prac Projektu EFRA uwzględniający projektowanie, zakupy oraz prace budowlano-montażowe wyniósł 35,0% w porównaniu do planowanego poziomu 28,0%.

Wyprzedzenie realizacji prac wynika głównie z szybszego tempa dostaw (+13,5 p.p.). Prace budowlano-montażowe realizowane są z niewielkim wyprzedzeniem w stosunku do planu (+4,6 p.p.).

Struktura wytworzenia produktów rafineryjnych ⁽¹⁾

	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Produkcja razem (tys.ton)⁽¹⁾	2 867,7	2 629,2	2 756,2	9,1%	4,0%
Benzyny	385,0	380,8	355,1	1,1%	8,4%
Benzyna surowa	117,7	117,5	138,9	0,2%	-15,3%
Oleje napędowe	1 255,9	1 052,7	1 200,5	19,3%	4,6%
Lekkie oleje opałowe	41,8	43,2	58,2	-3,2%	-28,2%
Paliwo lotnicze JET	200,1	158,1	138,0	26,6%	45,0%
Produkty ciężkie ⁽²⁾	535,6	555,8	544,2	-3,6%	-1,6%
Pozostałe ⁽³⁾	331,6	321,1	321,3	3,3%	3,2%

⁽¹⁾ różnica pomiędzy wolumenem przerobionej ropy naftowej i wolumenem produkcji wynika z faktu, że oprócz ropy naftowej na instalacje i do komponowania wyrobów gotowych kierowane są strumienie biokomponentów, dodatków uszlachetniających oraz średnich destylatów naftowych, zakupione od zewnętrznych dostawców,

⁽²⁾ ciężki olej opałowy i komponenty asfaltowe,

⁽³⁾ m.in. gazy opałowe i techniczne, siarka, oleje bazowe, frakcja ksylenowa, LPG, paliwo bunkrowe, ekstrakty, rafinaty, gacze.

Struktura sprzedaży segmentu produkcji i handlu

	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
tys.ton	3 009,5	2 641,0	2 738,6	14,0%	9,9%
Benzyny	391,3	377,9	393,9	3,5%	-0,7%
Benzyna surowa	117,6	117,5	138,9	0,1%	-15,3%
Oleje napędowe	1 340,1	1 152,5	1 260,8	16,3%	6,3%
Lekkie oleje opałowe	47,5	42,7	54,7	11,2%	-13,2%
Paliwo lotnicze JET	199,0	172,2	124,8	15,6%	59,5%
Produkty ciężkie ⁽⁴⁾	527,5	544,5	532,2	-3,1%	-0,9%
Ropa naftowa towar	170,0	0,0	0,0	-	-
Pozostałe ropopochodne ⁽⁵⁾	216,5	233,7	233,3	-7,4%	-7,2%

⁽¹⁾ ciężki olej opałowy i komponenty asfaltowe,

⁽²⁾ m.in. gazy płynne, oleje bazowe, oleje smarowe, siarka, frakcja ksylenowa, gacz parafinowy, reformat, paliwa bunkrowe, plastyfikator

Rynek produktów naftowych w Polsce i sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS za 3 kwartały 2016

Informacja narastająco za okres styczeń - wrzesień 2016 roku

Po dziewięciu miesiącach 2016 roku konsumpcja paliw płynnych (tj. oleju napędowego, benzyny oraz lekkiego oleju opałowego) w Polsce wzrosła r/r o 10,1%. Olej napędowy odnotował wzrost na poziomie 10,0%, benzyna 12,0%. Lekki olej opałowy odnotował spadek o 4,0%.

Ok. 40% wzrostu popytu na paliwa płynne w Polsce została pokryta wyższą sprzedażą produktu z importu, realizowaną przez podmioty niezależne – niezrzeszone w ramach POPIHN.

Źródło: w oparciu o dane publikowane przez Polską Organizację Przemysłu i Handlu Naftowego (tzw. POPIHN).

Informacja za 3 kwartał (lipiec – wrzesień) 2016 roku

W trzecim kwartale 2016 roku konsumpcja paliw płynnych (tj. oleju napędowego, benzyny) w Polsce wzrosła r/r o 11,9%. Olej napędowy odnotował wzrost na poziomie 12,4%, benzyna 15,0%. Lekki olej opałowy zanotował spadek na poziomie 20,0%.

3 kwartał 2016 roku był bardzo specyficzny dla polskiego rynku paliw, w związku z wprowadzeniem od 1 sierpnia 2016 roku „Pierwszego Pakietu Paliwowego”, którego uruchomienie ma na celu ograniczenie działalności szarej strefy w obrocie paliwami w Polsce.

Nowe regulacje w ramach tzw. „Pierwszego Pakietu Paliwowego” dotyczą m.in. zmian w sposobie odprowadzania podatku VAT. Zgodnie z nowymi przepisami, od każdego wewnątrzwspólnotowego nabycia paliw, w terminie 5 dni od wprowadzenia produktu na skład podatkowy, powinna zostać odprowadzona zaliczka na podatek VAT. Ponadto zmieniły się zasady przyznawania koncesji OPZ (obróć paliwami ciekłymi z zagranicą) - o koncesję na obrót paliwami z zagranicą mogą wnioskować tylko i wyłącznie firmy zarejestrowane w Polsce (będące płatnikiem VAT na terenie Polski).

W związku z datą wprowadzenia Pakietu Paliwowego – 1 sierpnia 2016 – w lipcu, ostatnim miesiącu przed wprowadzeniem Pakietu, obserwowano znaczący napływ oleju napędowego z importu, w ramach ofert pochodzących z szarej strefy. Rejestrowana konsumpcja paliw w lipcu odnotowała minimalny wzrost na poziomie 1,9%, w samym oleju napędowym wzrost wyniósł 0,9%.

W sierpniu sytuacja rynkowa uległa zmianie, efekt wprowadzenia Pakietu Paliwowego był widoczny już w pierwszym miesiącu jego obowiązywania – rejestrowana konsumpcja paliw w sierpniu wzrosła o 19,6%, w oleju napędowym wzrost był na poziomie 21,9%. Trend rosnący utrzymał się we wrześniu, konsumpcja paliw wzrosła o 14,4%, w tym ON 14,5%.

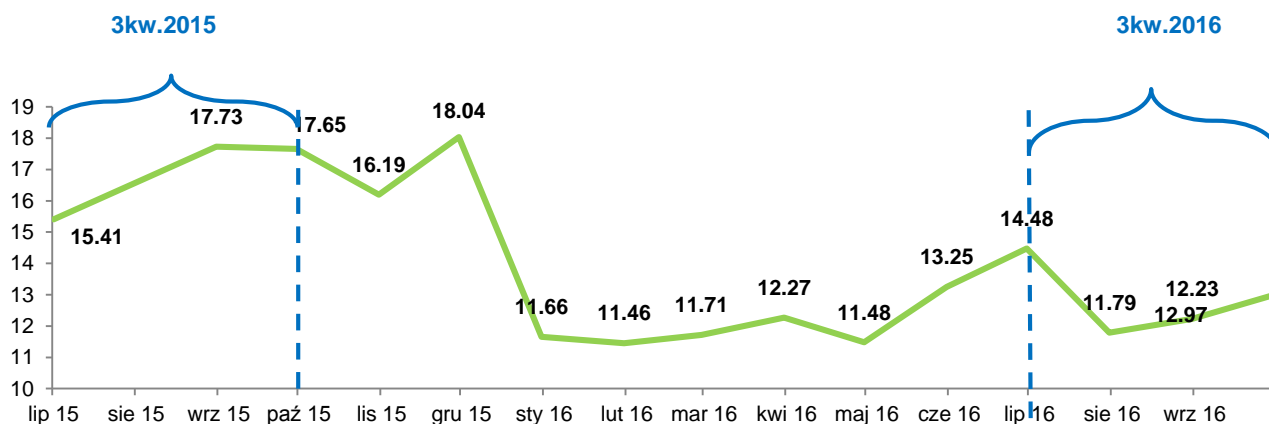
Sprzedaż paliw realizowana przez Grupę Kapitałową LOTOS podążała za trendami rynkowymi - w sierpniu i we wrześniu Grupa Kapitałowa LOTOS odnotowała istotne wzrosty sprzedaży paliw w kraju, we wszystkich kanałach dystrybucji. Szczególnie pozytywny efekt widoczny był we wzrostach sprzedaży oleju napędowego w kanale hurtowym – ponieważ ten kanał był najbardziej podatny na działalność szarej strefy.

Olej napędowy

Okres styczeń – wrzesień oraz sam trzeci kwartał 2016 roku to kontynuacja rosnącego popytu na olej napędowy. Narastająco konsumpcja oleju napędowego wzrosła o 10,0% natomiast w samym trzecim kwartale o 12,4%.

W trzecim kwartale kluczową rolę we wzrostach konsumpcji oleju napędowego w Polsce odegrał Pakiet Paliwowy, którego wdrożenie znacząco ograniczyło szarostrefowy import oleju napędowego do Polski i spowodowało istotne wzrosty zapotrzebowania na olej napędowy z legalnych źródeł.

Olej napędowy – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl (lipiec 2015 – wrzesień 2016)

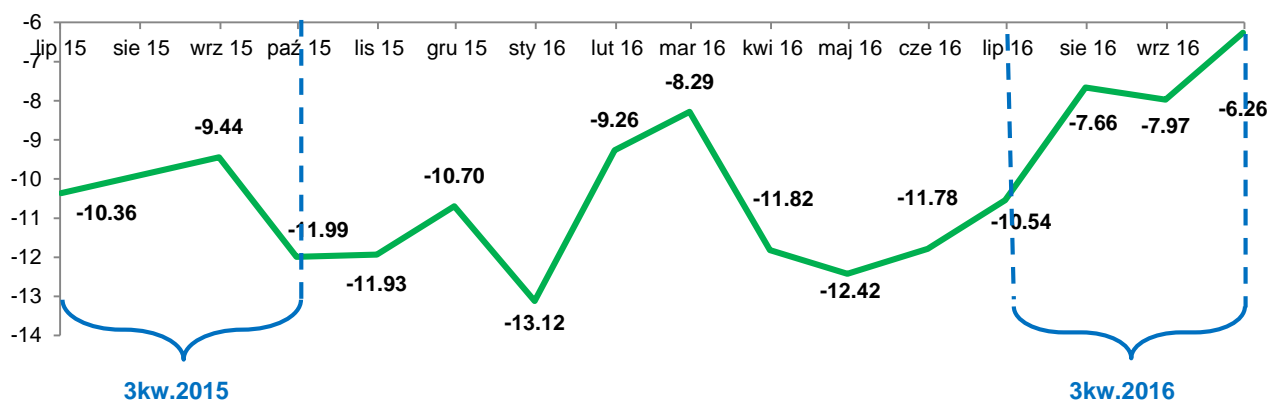
Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

W 3kw. 2016 roku średnia z notowań marży na oleju napędowym na światowych rynkach była r/r o 4,55 USD/bbl niższa. Grupa Kapitałowa LOTOS w 3kw. 2016 roku sprzedała r/r o 6,3% więcej oleju napędowego. Kluczowy wpływ na wzrost sprzedaży miał wzrost we wszystkich krajowych kanałach sprzedaży. Sprzedaż krajowa oleju napędowego w 3 kwartale 2016 roku wzrosła o 10,6% r/r.

Ciężki olej opałowy

W 3 kw. 2016 roku średnia z notowań ujemnej marży na ciężkim oleju opałowym (tj. COO) na światowych rynkach była r/r o 3,33 USD/bbl wyższa. W analizowanym okresie Grupa Kapitałowa LOTOS zmniejszyła r/r sprzedaż COO o 1%.

Ciężki olej opałowy – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl (lipiec 2015 – wrzesień 2016)

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Lekki olej opałowy

Konsumpcja lekkiego oleju opałowego w okresie styczeń – wrzesień 2016 roku spadła o 4%, natomiast w samym trzecim kwartale zanotowano spadek na poziomie 20%.

Grupa Kapitałowa LOTOS zmniejszyła sprzedaż lekkiego oleju opałowego w kraju o 13,2% r/r.

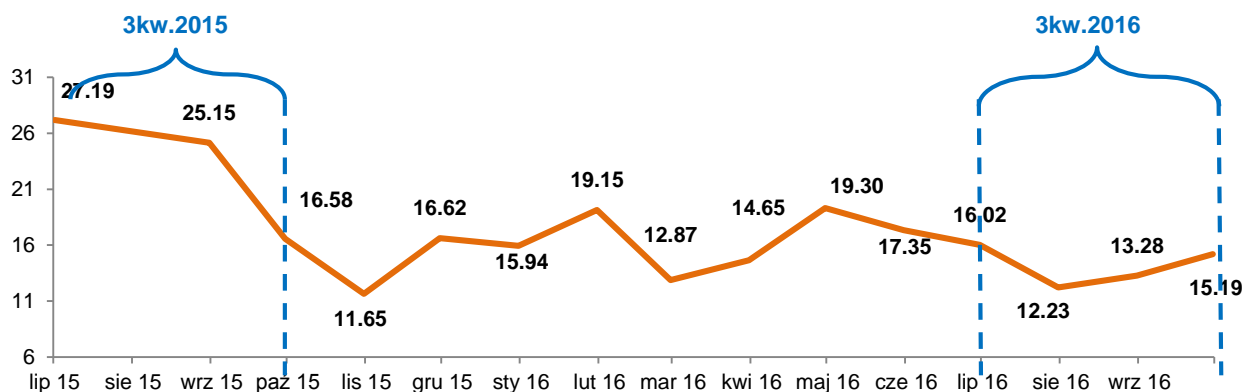
Benzyna motorowa

W 3 kw. 2016 roku średnia z notowań marży na benzynie na światowych rynkach była r/r o 9,38 USD/bbl niższa.

Znaczący był wzrost popytu na benzynę zarówno w okresie styczeń – wrzesień o 12%, jak i w trzecim kwartale o 15%.

W 3 kw. 2016 roku Grupa Kapitałowa LOTOS o 0,7% zmniejszyła r/r sprzedaż benzyn, co wynika ze spadku sprzedaży eksportowej w efekcie optymalizacji polityki handlowej i ograniczenia zbytu benzyny na rynki zagraniczne. Sprzedaż krajowa Grupy LOTOS S.A. benzyn wzrosła o 22% w odpowiedzi na zwiększone zapotrzebowanie rynku hurtowego oraz ze względu na zrównoważony rozwój sieci detalicznej LOTOS.

Benzyna motorowa – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl (kwiecień 2015 – wrzesień 2016)

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Wyniki operacyjne segmentu produkcji i handlu

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Przychody ze sprzedaży	5 521,9	4 757,3	5 614,4	16,1%	-1,6%
Wynik operacyjny EBIT	445,6	584,2	-106,5	-23,7%	-518,4%
Amortyzacja	121,9	120,0	116,3	1,6%	4,8%
EBITDA	567,5	704,2	9,8	-19,4%	5.690,8%
EBIT LIFO	428,4	572,2	211,5	-25,1%	102,6%
EBITDA LIFO	550,3	692,2	327,8	-20,5%	67,9%
Oczyszczony EBITDA LIFO ⁽¹⁾	525,1	357,4	519,0	46,9%	1,2%

⁽¹⁾ Wynik operacyjny EBITDA, uwzględniający efekt LIFO na wycenie zapasów, bez uwzględnienia teoretycznego odpisu na poziomie wyceny zapasów LIFO, oczyszczony o odpisy aktualizujące wartość zapasów oraz różnice kursowe z działalności operacyjnej; dodatkowo w 3kw. 2015 roku o VAT za lata 2010 i 2011 niepodlegający odliczeniu (decyzja UKS).

Niższe o 1,6% przychody ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu r/r są efektem niższej średniej ceny sprzedaży netto skorygowanej wzrostem wolumenu sprzedaży o 9,9%. Średnia cena sprzedaży netto w segmencie produkcji i handlu w 3kw. 2016 roku wyniosła 1.835 PLN/t i obniżyła się r/r o 10,5% na skutek przede wszystkim niższych notowań produktów naftowych na rynkach światowych, zredukowanych częściowo przez wyższy średniokwartalny kurs USD/PLN.

Wzrost przychodów ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu w 3kw. 2016 roku vs. 2kw. 2016 roku (16,1%) związany jest głównie z wyższym o 14,0% wolumenem sprzedaży. Średnia cena sprzedaży netto w segmencie produkcji i handlu w 3kw. 2016 roku wzrosła w porównaniu z poprzednim kwartałem o 1,9%, tj. o 34 PLN/t, na skutek niewielkiego wzrostu średniokwartalnego kursu USD/PLN.

Oczyszczony wynik EBITDA LIFO segmentu produkcji i handlu w 3kw. 2016 roku wyniósł 525,1 mln PLN, tj. o 46,9% więcej niż w poprzednim kwartale i o 1,2% więcej niż w kwartale porównywalnym poprzedniego roku.

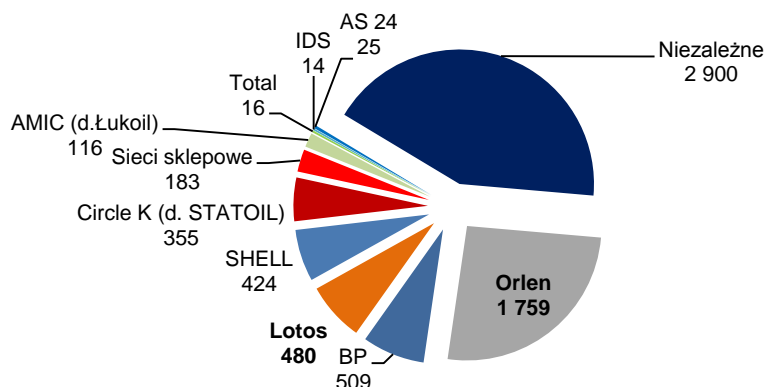
Sieć stacji paliw LOTOS

Liczba stacji paliw w sieci LOTOS na dzień 30 września 2016 roku

	30.09.2016	30.06.2016	30.09.2015	3kw.16 -2kw.16	3kw.16 -3kw.15
	480	478	459	2	21
Stacje własne CODO	295	291	280	4	15
w tym: LOTOS OPTIMA	122	122	114	0	8
Stacje partnerskie DOFO	185	187	179	-2	6
w tym: LOTOS OPTIMA	76	76	68	0	8

Na koniec 3kw. 2016 roku Grupa Kapitałowa LOTOS posiadała w swojej sieci 480 stacji paliw. W porównaniu do stanu na 30 września 2015 roku nastąpił znaczny (+21) wzrost liczby stacji paliw (+15 stacji CODO, +6 stacji DOFO), w tym o 16 obiektów wzrosła liczba stacji w segmencie ekonomicznym LOTOS Optima.

Polski rynek detaliczny na dzień 30 września 2016 roku

Źródło: POPIHN.

Wyniki operacyjne obszaru detalicznego

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Wolumen sprzedaży (tys. ton)	365,1	336,2	323,6	8,6%	12,8%
Przychody ze sprzedaży	1 622,6	1 472,3	1 539,7	10,2%	5,4%
Wynik operacyjny	44,8	15,2	32,0	194,7%	40,0%
Amortyzacja	17,3	17,4	16,2	-0,6%	6,8%
EBITDA	62,1	32,6	48,2	90,5%	28,8%

W 3kw. 2016 roku obszar detaliczny wykazał zysk operacyjny w wysokości 44,8 mln PLN. Wzrost zysku kw/kw i r/r wynika z realizacji wyższej marży na działalności paliwowej oraz pozapaliwowej w efekcie realizacji wyższej sprzedaży.

Pozostała działalność

Wyniki operacyjne pozostałej działalności ⁽¹⁾

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Przychody ze sprzedaży	2,7	2,7	3,4	0,0%	-20,6%
Wynik operacyjny	-1,3	-1,4	-0,5	-	-
Amortyzacja	1,6	1,7	1,7	-5,9%	-5,9%
EBITDA	0,3	0,3	1,2	0,0%	-75,0%

⁽¹⁾Zawiera spółki: Energobaltic Sp. z o.o. oraz LOTOS Gaz S.A. w likwidacji

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej LOTOS

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015	3kw.16 /2kw.16	3kw.16 /3kw.15
Przychody ze sprzedaży	5 660,0	4 969,0	5 710,4	13,9%	-0,9%
Wynik operacyjny EBIT	431,7	550,6	-93,6	-21,6%	-561,2%
Amortyzacja	238,0	259,7	176,0	-8,4%	35,2%
EBITDA	669,7	810,3	82,4	-17,4%	712,7%
Efekt LIFO ⁽¹⁾	-17,2	-12,0	318,0	-	-
EBIT LIFO	414,5	538,6	224,4	-23,0%	84,7%
Oczyszczony EBIT LIFO ⁽²⁾	402,9	286,7	433,0	40,5%	-7,0%
Oczyszczony EBITDA LIFO ⁽²⁾	640,9	546,4	609,0	17,3%	5,2%

⁽¹⁾ Efekt LIFO = EBIT LIFO (oszacowany przy zastosowaniu metody wyceny rozchodu zapasów wg Last In First Out, tj. „ostatnie przyszło – pierwsze wyszło”) – EBIT

Grupa Kapitałowa LOTOS, zgodnie z przyjętymi zasadami wyceny zapasów, stosuje do wyceny rozchodu zapasów metodę średniej ważonej ceny nabycia. Stosowanie takiej metody wyceny zapasów powoduje opóźnienie przenoszenia efektów zmiany cen ropy w stosunku do cen wyrobów gotowych. W związku z powyższym, wzrostowa tendencja cen ropy wpływa pozytywnie, a tendencja spadkowa wpływa negatywnie na osiągnięte wyniki finansowe. Wyniki operacyjne uwzględniające powyższą metodę wyceny zapasów zaprezentowano w tabeli w pozycjach EBITDA, wynik operacyjny EBIT. Równocześnie dokonano szacunków wyceny rozchodu wg metody LIFO i zaprezentowano w tabeli: efekt LIFO, EBIT LIFO, oczyszczony EBIT LIFO oraz oczyszczona EBITDA LIFO.

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015
EFEKT LIFO	-17,2	-12,0	318,0
w tym:			
efekt na wycenie zapasów wg LIFO	-29,4	-315,5	348,9
wpływ odpisów bilansowych	1,2	-23,9	6,0
(zawiązanie)/rozwiązanie teoretycznych odpisów na poziomie wyceny zapasów wg LIFO	11,0	327,4	-36,9

⁽²⁾ Wynik operacyjny EBITDA, uwzględniający efekt LIFO na wycenie zapasów, bez uwzględnienia teoretycznego odpisu na poziomie wyceny zapasów LIFO, oczyszczony o odpisy aktualizujące wartość zapasów, różnice kursowe z działalności operacyjnej oraz dodatkowo: -w 3kw.2016 utworzenie rezerwy na zobowiązania z tytułu nakładów na HELP, odpis z tytułu utraty wartości statku Granit, strata z tytułu zaniechanej inwestycji (koncesja PL 655) w łącznej kwocie 13,6 mln PLN;

-w 2kw.2016 głównie: odpis aktualizujący dotyczący całości skapitalizowanych nakładów na norweską koncesję PL643 (pozyskaną w rundzie APA), odpis nakładów związanych z obszarem koncesji Gaz Południe, w tym z obiektem B-21 na Morzu Bałtyckim na łączną kwotę 75,5 mln PLN;

-w 3kw. 2015 roku odpis nakładów na obszarze Sambia E oraz odpisy związane z norweskimi koncesjami poszukiwawczymi PL362 i PL035B w łącznej kwocie 17,4 mln PLN oraz VAT za lata 2010 i 2011 niepodlegający odliczeniu (decyzja UKS).

Grupa Kapitałowa LOTOS wykazała w 3kw. 2016 roku zysk operacyjny w wysokości 431,7 mln PLN, na który składały się zysk operacyjny segmentu produkcji i handlu 445,6 mln PLN, strata operacyjna segmentu wydobywczego -11,4 mln PLN, strata operacyjna pozostałej działalności -1,3 mln PLN, pomniejszone o korekty konsolidacyjne w wysokości 1,2 mln PLN (głównie korekta zrealizowanej marży na sprzedaży ropy Rozewie i ropy litewskiej o marżę na ropie pozostającą na zapasie w Grupie Kapitałowej).

Wynik operacyjny powiększony o amortyzację wg szacunkowej wyceny zapasów metodą LIFO (bez uwzględnienia teoretycznych odpisów wg LIFO) za 3kw. 2016 roku, z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych oraz różnic kursowych z działalności operacyjnej (tzw. oczyszczony EBITDA LIFO) wyniósł 640,9 mln PLN.

Dodatni wynik na działalności finansowej w Grupie Kapitałowej LOTOS w 3kw. 2016 roku wyniósł 62,1 mln PLN. Składa się on głównie z dodatnich różnic kursowych na poziomie 61,8 mln PLN, dodatniego efektu wyceny i rozliczenia transakcji

zabezpieczających w wysokości 59,7 mln PLN oraz ujemnego wyniku z tytułu skompensowania odsetek od zadłużenia, przychodów odsetkowych i prowizji na poziomie -57,8 mln PLN.

Efekt wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających ryzyko rynkowe w 3kw. 2016 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS zawiera przede wszystkim nadwyżkę dodatniego rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych oraz opcji w łącznej wysokości 30,7 mln PLN, nadwyżkę dodatniego rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom kursów walutowych w wysokości 18,0 mln PLN oraz dodatni efekt rozliczenia i wyceny transakcji IRS zabezpieczających poziom stopy procentowej w wysokości 11,0 mln PLN.

Wykaz transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych na 30.09.2016 roku

Okres	Produkt/Surowiec	Olej napędowy	Ciężki olej opałowy	Lekki olej opałowy	Ropa	Ropa
		ULSD 10ppm CIF NWE (Platts)	3.5 PCT Barges FOB Rotterdam	Gasoil .1 Cargoes CIF NWE / ARA	Brent (Dtd)	Urals (RDAM) vs DTD Brent
4Q2016	Wolumen (mt) ⁽¹⁾		31 593	-1 200	0 ⁽²⁾	0 ⁽²⁾
	Przedział ceny (USD/mt)		134,25-489,5	304-479,5	48-48,45	(2,85)-(2,8)
1Q2017	Wolumen (mt)		3 140	-191		
	Przedział ceny (USD/mt)		202,75-488,5	404-428,5		
2Q2017	Wolumen (mt)	-16 050,00	48 238	-3 864		
	Przedział ceny (USD/mt)	410-410	183,75-488,5	371,25-626,25		
3Q2017	Wolumen (mt)		52 451	-4 108		
	Przedział ceny (USD/mt)		183,75-488,5	371,25-466,25		
4Q2017	Wolumen (mt)		26 239	-2 298		
	Przedział ceny (USD/mt)		183,75-380	371,25-440		
1Q2018	Wolumen (mt)		2 411	-222		
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-224,75	417-432,5		
2Q2018	Wolumen (mt)		26 480	-2 447		
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-260	412-486		
3Q2018	Wolumen (mt)		25 255	-2 335		
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-260	412-486		
4Q2018	Wolumen (mt)		7 958	-736		
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-260	412-486		

⁽¹⁾ wolumen dla ropy w bbl

⁽²⁾ zakup i sprzedaż w tych samych ilościach

Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających poziom kursów walutowych na 30.09.2016 roku

Para walut	Instrument	Wolumen	Waluta	Przedział kursu
Kursy EUR/USD	Forward	186 699 999	EUR	1,0887 - 1,1286
Kursy EUR/PLN	Forward	-35 383 039	EUR	4,3045 - 4,3529
Kursy USD/PLN	Forward	-121 400 000	USD	3,8023 - 3,9747

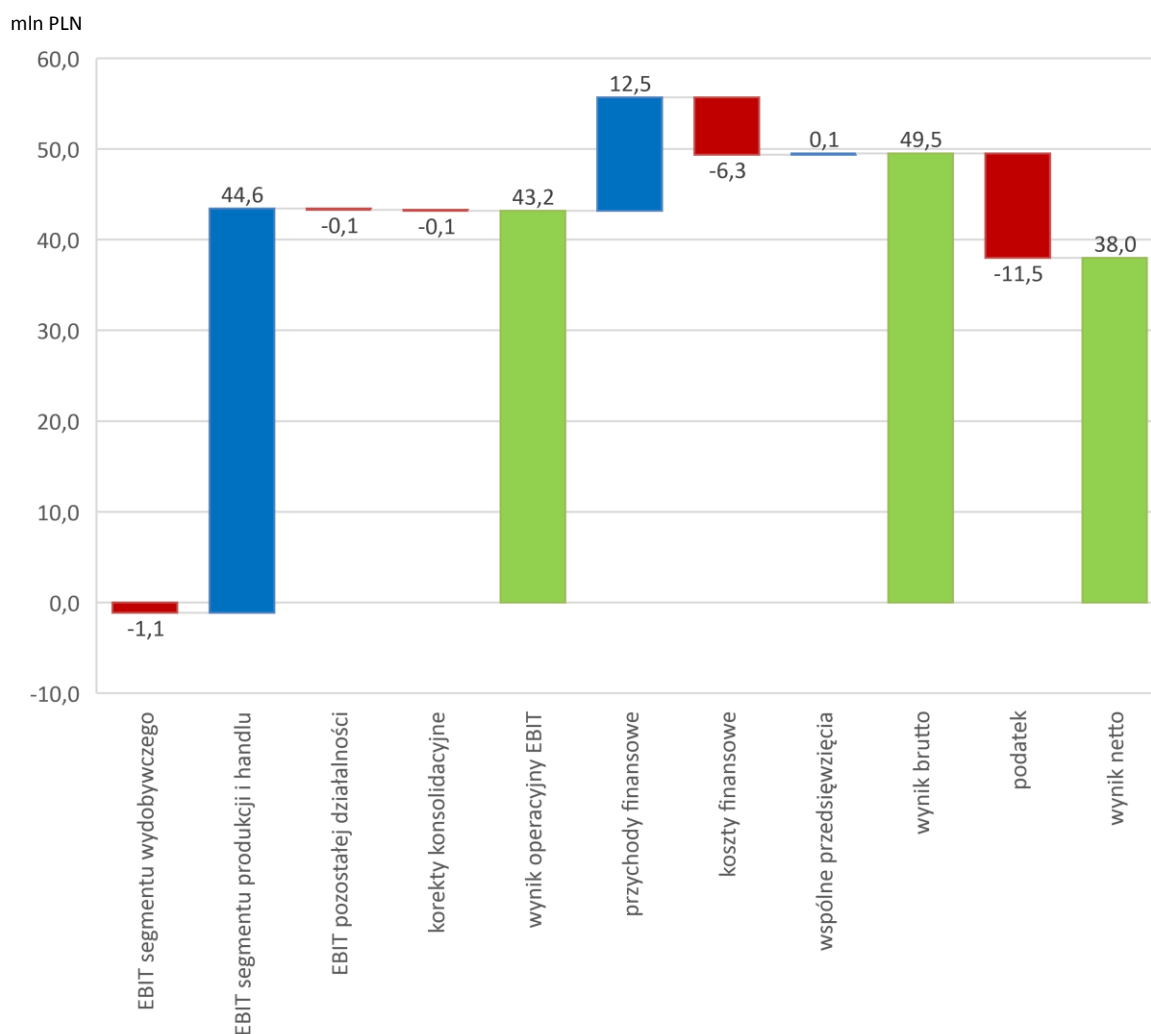
Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających poziom stopy procentowej na 30.09.2016 roku

Instrument	Data początkowa	Data końcowa	Nominał	Waluta	Przedział stopy procentowej	Stopa referencyjna
IRS	od 15.07.2011	od 21.12.2016	709 000 019	USD	1,145%-4,045%	LIBOR 3M - LIBOR 6M
	do 21.09.2021	do 21.12.2021				

Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) na 30.09.2016 roku

		2016		2017		2018		2019	
		Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)
EUA	Futures	201 000	4,92-7,83	689 000	4,86-8,29	905 000	5,54-5,67	33 000	8,57-8,6

Dekompozycja skonsolidowanych wyników Grupy Kapitałowej LOTOS w 3kw. 2016 roku

Skonsolidowany zysk netto Grupy Kapitałowej LOTOS w 3kw. 2016 roku wyniósł 379,9 mln PLN.

Wyniki EBIT, wynik brutto i wynik netto Grupy Kapitałowej LOTOS

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015
Wynik operacyjny EBIT	431,7	550,6	-93,6
Wynik przed opodatkowaniem	495,1	399,9	-264,9
Wynik netto	379,9	225,8	-249,2

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa

Aktywa (mIn PLN)	30.09.2016	31.12.2015	zmiana	%
		19 753,4	19 169,3	584,1
Aktywa trwałe	12 434,6	12 437,7	-3,1	0,0%
Rzeczowe aktywa trwałe	10 722,4	10 568,4	154,0	1,5%
Wartość firmy	46,7	46,7	0,0	0,0%
Pozostałe aktywa niematerialne	641,6	617,7	23,9	3,9%
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	97,8	70,7	27,1	38,3%
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	665,0	924,5	-259,5	-28,1%
Pochodne instrumenty finansowe	22,5	8,7	13,8	158,6%
Pozostałe aktywa długoterminowe	238,6	201,0	37,6	18,7%
Aktywa obrotowe	7 309,5	6 723,2	586,3	8,7%
Zapasy	3 053,9	3 235,8	-181,9	-5,6%
Należności z tytułu dostaw i usług	2 323,3	1 550,9	772,4	49,8%
Należności z tytułu podatku dochodowego	6,9	12,0	-5,1	-42,5%
Pochodne instrumenty finansowe	43,5	208,5	-165,0	-79,1%
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	605,0	856,3	-251,3	-29,3%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 276,9	859,7	417,2	48,5%
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	9,3	8,4	0,9	10,7%

Na dzień 30 września 2016 roku suma bilansowa Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 19.753,4 mln PLN, co oznacza wzrost w okresie 9 miesięcy 2016 roku o 584,1 mln PLN.

Główne zmiany w pozycjach aktywów:

- wzrost poziomu należności z tytułu dostaw i usług o 772,4 mln PLN, głównie na skutek wyższych notowań cen ropy i produktów naftowych we wrześniu 2016 roku niż w grudniu 2015 roku oraz wzrostu wolumenu sprzedaży w 3kw. 2016 roku vs. 4kw. 2015 roku,
- wzrost o 154,0 mln PLN stanu rzeczowych aktywów trwałych, związany z realizacją projektów inwestycyjnych (głównie w spółce LOTOS Asfalt z o.o.),
- wzrost o 417,2 mln PLN poziomu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów (głównie w Grupie LOTOS S.A.) oraz spadek o 251,3 mln PLN stanu pozostałych aktywów krótkoterminowych,
- niższy o 259,5 mln PLN stan aktywów z tytułu podatku odroczonego, głównie w Grupie LOTOS S.A.,
- spadek o 181,9 mln PLN stanu zapasów,
- niższy o 151,2 mln PLN poziom dodatniej wyceny instrumentów finansowych.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – źródła finansowania

Kapitał własny i zobowiązania (mln PLN)	30.09.2016	31.12.2015	zmiana	%
		19 753,4	19 169,3	584,1
Kapitał własny	8 517,4	7 712,2	805,2	10,4%
Kapitał podstawowy	184,9	184,9	0,0	0,0%
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	2 228,3	2 228,3	0,0	0,0%
Kapitał rezerwowany z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-602,3	-700,9	98,6	-14,1%
Zyski zatrzymane	6 640,2	5 928,5	711,7	12,0%
Różnice kursowe z przeliczenia	66,2	71,3	-5,1	-7,2%
Udziały niekontrolujące	0,1	0,1	0,0	0,0%
Zobowiązania długoterminowe	5 577,0	6 031,2	-454,2	-7,5%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	4 023,8	4 454,5	-430,7	-9,7%
Pochodne instrumenty finansowe	58,6	54,3	4,3	7,9%
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	41,4	47,6	-6,2	-13,0%
Świadczenia pracownicze	191,3	182,2	9,1	5,0%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 261,9	1 292,6	-30,7	-2,4%
Zobowiązania krótkoterminowe	5 659,0	5 425,9	233,1	4,3%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 711,4	2 544,8	-833,4	-32,7%
Pochodne instrumenty finansowe	54,9	110,8	-55,9	-50,5%
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1 840,8	1 232,5	608,3	49,4%
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	14,2	11,8	2,4	20,3%
Świadczenia pracownicze	110,1	122,2	-12,1	-9,9%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 927,6	1 403,8	523,8	37,3%

Stan kapitału własnego Grupy Kapitałowej LOTOS w okresie 9 miesięcy 2016 roku o 805,2 mln PLN na skutek przede wszystkim:

- wzrostu poziomu zysków zatrzymanych o 711,7 mln PLN w związku z osiągniętym zyskiem netto,
- odniesionych na kapitał rezerwowany dodatkich różnic kursowych z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych skorygowanych o efekt podatkowy, w kwocie 98,6 mln PLN.

Stan zobowiązań w okresie 9 miesięcy 2016 roku zmniejszył się o 221,1 mln PLN, na co wpłynęły przede wszystkim:

- spadek o 1.264,1 mln PLN stanu oprocentowanych kredytów, pożyczek, obligacji oraz zobowiązań z tytułu leasingu finansowego związany głównie ze spłatą kredytów inwestycyjnych (głównie w Grupie LOTOS S.A. oraz spółkach segmentu wydobywczego) oraz spadkiem poziomu kredytów w rachunku bieżącym (przede wszystkim w Grupie LOTOS S.A.),
- wzrost o 608,3 mln PLN stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług związany z zakupami ropy,
- wyższy o 493,1 mln PLN poziom pozostałych zobowiązań i rezerw przede wszystkim zobowiązań budżetowych (VAT w GL S.A.).

Dług finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS na 30 września 2016 roku osiągnął poziom 5.735,2 mln PLN (-1.264,1 mln PLN vs. 31 grudnia 2015 roku). Wskaźnik relacji długu finansowego skorygowanego o wolną gotówkę (w tym środków pieniężnych przeznaczonych na realizację celów emisji akcji serii D) do kapitału własnego wyniósł 51,7% (-22,3 punktów procentowych vs. 31 grudnia 2015 roku).

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

- Znaczący wzrost przepływów z działalności operacyjnej w 3 kw. do poziomu 1 176 mln zł, (+108% r/r)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

mIn PLN	3kw. 2016	2kw. 2016	3kw. 2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	1 176,5	630,8	564,4
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-190,4	-245,2	-134,2
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	-249,8	-80,4	-265,7
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	-7,8	7,5	-2,0
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	728,5	312,7	162,5
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	510,5	197,8	153,1
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	1 239,0	510,5	315,6

Stan środków pieniężnych na 30 września 2016 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS (uwzględniający zadłużenie w rachunkach bieżących) wyniósł 1.239,0 mln PLN, tj. wzrósł w 3kw. 2016 roku o 728,5 mln PLN, głównie na skutek zmniejszenia wykorzystania dostępnych linii kredytowych w Grupie LOTOS S.A.

Dodatnie saldo przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej w 3kw. 2016 roku wynoszące 1.176,5 mln PLN związane jest głównie z zyskiem netto skorygowanym o amortyzację. Obejmuje ono również spadek poziomu zapasów oraz wzrost stanu zobowiązań budżetowych (VAT, akcyza, opłata paliwowa).

Ujemne saldo przepływów środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej (-190,4 mln PLN) dotyczy przede wszystkim zakupu rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych związanych z segmentem produkcji i handlu (Projekt EFRA, rozbudowa stacji paliw i budowa instalacji Węzła Odzysku Wodoru) oraz segmentem wydobywczym. Część nakładów inwestycyjnych na realizację Projektu EFRA ponoszonych w 3kw. 2016 roku finansowana była ze środków ulokowanych na wyodrębnionym rachunku bankowym, którego zasilenie zostało odzwierciedlone w przepływach środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej w 1kw. 2015 roku.

Saldo przepływów środków pieniężnych z działalności finansowej w 3kw. 2016 roku wynoszące -249,8 mln PLN uwzględnia głównie ujemne saldo wpływów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wydatków z tytułu ich spłaty, zapłaconych odsetek i prowizji przygotowawczych od kredytów w kwocie -244,0 mln PLN.